

Látogatás magyarországi ökofalvakban

Galgahévíz és Agostyán

2009. május 30-31.

Opre Roma Egyesület

“Mosolyvirág” Nagycsaládosok
Debreceni Egyesülete

Program

Május 30. szombat

6:00 Bodaszőlő

6:45: Debrecen, Mester utca

7:00 Debrecen, Domokos Márton Kert

7:15 Indulás Galgahévízre

10:00 A galgahévízi ökofalu megtekintése

12:30 ebéd

13:30 indulás Százhalombattára

16:30 Látogatás a MATRICA Múzeum és Régészeti Parkban

Százhalombattán

18:30 a szállás elfoglalása

19:30 vacsora

Május 31. vasárnap

8:00 indulás Százhalombattáról

10:00 Látogatás Agostyánban

12:30 ebéd

14:00 indulás

18:30 érkezés Debrecenbe

Programszervezők: Kimmel Zsófia, Rényes Zsuzsanna

Koordinátorok: Balogh Gyula, Kósa Karolina dr, Lakatos Krisztián

Mi az az ökofalu?

Az **ökofalu** olyan település, amelynek lakói arra törekszenek, hogy miközben saját életfeltételeiket biztosítják, minél kevésbé terheljék a természetet (minél kisebb legyen az ökológiai lábnyomuk).

Az ökofalu mozgalom az 1990-es évek elején kezdte el szárnyait bontogatni hazánkban is. Ma már nyolc helyszínen (Agostyán, Drávafok, Galgahévíz, Gömörszőlős, Gyűrűfű, Máriahalom, Somogyvámos, Visnyeszéplak) kísérleteznek kisközösségek azzal, hogy harmóniában éljenek a természettel.

Az ökofalu lakói arra törekszenek, hogy házaik természetes anyagokból -vályogból, szalmából - épüljenek. Az általuk felhasznált áramot megújuló forrásokból: a nap és szél energiájából állítják elő. Vizüket napkollektorral melegítik, komposzt-WC-t használnak, a szennyvizet pedig környezetkímélő gyökérzónás szennyvíztisztítással kezelik. Az élelmiszereik minél nagyobb részét vegyszermentes biogazdálkodással állítják elő.

Miért kell harmóniában élnünk a természettel?

Minden élőlény, tehát az ember is szoros kapcsolatban van a környezetével. Az életműködéséhez, életviteléhez szükséges anyagokat onnan veszi fel: vizet iszik, levegőt lélegzik be, táplálékának alapanyagát (húst, zöldségeket, gabonaféléket, stb.) a földeken állítja elő, a fűtéshez és közlekedéshez használt kőolajat, gázt, érceket a földből bányássza. Ugyanakkor az ember az általa elhasznált hulladékot és salakanyagokat a környezetébe juttatja vissza: kilélegzi az elhasznált levegőt; vizeletét, székletét, szemetét, az általa hasznosított anyagok maradványait a környezetébe engedi vissza és helyezi el. Nagyon fontos, hogy ne vegyünk el több nyersanyagot a természettől, mint amennyi magától újrakeletkezik, és ne bocsássunk ki több hulladékot, mint amennyi természetes módon elbomolni képes.

Hogyan lehet mérni az embernek a természetre gyakorolt hatását?

Egy ember vagy egy adott terület népességének a természetre gyakorolt hatását egy hektárban kifejezett mutatószámmal, az **ökológiai lábnyommal** lehet leírni¹. Az ökológiai lábnyom azt a földterületet jelenti, amely egy adott népesség adott színvonalú életviteléhez szükséges, beszámítva az összes erőforrás kinyerését és az összes hulladék semlegesítését. Ide tartoznak a szántóföldek, ahol a gabona terem, a gyümölcsösök, az erdők, ahonnan a fűtéshez és a házépítéshez felhasznált fákat termelik meg, de ide tartoznak például azok az erdők is, amelyek lekötik a keletkezett szén-dioxidot. Nem feledkezhetünk meg az iparterületekről, az árucikkek gyártásához felhasznált nyersanyagok lelőhelyeiről sem, illetve azokról a területekről, amelyek a tovább már nem hasznosítható anyagok, a hulladékok és szemét elhelyezéséhez és tárolásához szükségesek.

Mekkora a különböző emberek és országok ökológiai lábnyoma?

Az egyes országok (és a bennük élő emberek) ökológiai lábnyomai igen különbözőek: 1991-ben az Egyesült Államok ökológiai lábnyoma 5,1 hektár volt, míg Indiáé 0,4 hektár. Mi magyarok sem lehetünk teljesen elégedettek magunkkal, hiszen a mi ökológiai lábnyomunk is közel 40%-kal 'kilóg' az országból; 40%-kal több területre van szükségünk, hogy az életszínvonalunkat fenntartsuk, mint amennyi hasznosítható terület az országban van.

Mi a következménye a természeti erőforrások túlzott használatának?

Ha egy közösség túlzott mértékben használja környezetét és annak természeti kincseit, akkor azok egy idő után kimerülnek.

---

¹ Ökológia: az a tudomány, amely az élőlények és a környezetük közötti kölcsönhatást vizsgálja.

- Ahhoz például, hogy egy földterületen nagyon sok gabona teremjen, intenzív művelésre van szükség: műtrágyázni kell, rovarölő szereket kell kipermetezni, öntözni kell - amihez általában más területről kell vizet odavezetni. Az intenzív művelés következtében a föld egy idő után kimerül, és alig vagy egyáltalán semmit nem fog teremni.
- Ha egy erdőt teljesen kivágnak, akkor évekig, évtizedekig tarthat, míg a faállomány visszano. De az is lehet, hogy a tarra vágott területre hulló eső fokozatosan lemossa a talajt, és az később már nem lesz alkalmas arra, hogy új erdőt neveljen.
- Ha egy folyóból több vizet vesznek ki, mint amennyi magától, természetesen pótlódik, akkor csökkenni fog a vízmennyiség, ami hatással lesz mindazon élőlényekre, amelyek a folyó vizéből, illetve vizében élnek.
- Ha egy területen elkezd felhalmozódni a szemét, abból az oldható anyagokat az eső bemossa a talajba, ami elszennyeződik, a felszín alatti vizekkel együtt, a talajfelszín pedig alkalmatlanná válik mindenféle emberi tevékenységre.

A földek és vizek kimerülése oda vezet, hogy más területeket kell keresni. Ez évezredekken keresztül lehetséges is volt, mert az emberiség létszáma sokkal kisebb volt, mint manapság. Az emberek megszokták, hogy a Föld kincseivel szabadon gazdálkodhatnak. Ha kimerítettek egy területet, odébb vándoroltak és kereshettek egy másikat. A helyzet azonban mára nagyot változott: nagyjából minden használható terület foglalt. Hacsak nem találunk egy másik bolygót, ki kell találnunk, hogyan férjük meg egymás mellett úgy, hogy meghagyjuk egymás létfeltételeit.

Mitől lesz túl nagy az ökológiai lábnyomunk, és mi ennek a következménye?

Attól, hogy túlságosan sokat fogyasztunk a természetes erőforrásokból. Illetve egyes emberek, egyes országok sokkal többet

fogyasztanak, míg mások a létfenntartáshoz szükséges erőforrásokhoz is csak alig jutnak hozzá. Ha például mindenki úgy élne, mint a mai észak-amerikaiak, legalább két további Föld bolygóra lenne szükség az erőforrások előállításához, a hulladék elnyeléséhez és általában a létfenntartáshoz². Ugyanakkor azonban, amikor 1,1 milliárd ember fogyasztja el a világ össztermelésének háromnegyed részét, ugyanannyi ember, 1,1 milliárd éhezik a Földön. Nem csoda, ha ilyen nagyon egyenlőtlen helyzetben megszorodik a bűnözés, és az emberek a szegény országokból, szegényebb országrészekből a gazdag országokba vagy magasabb életszínvonalú régiókba vándorolnak.

Mi a megoldás?

A Pest megyei [Galgahévízen](#) kialakított ökofalu megálmodói felismerték, hogy a jelenlegi korlátlan gazdasági növekedés nem működhet már sokáig, nem fenntartható, ezért igyekeznek ökológiai lábnyomukat minél kisebbre összenyomni. Galgahévízen nem egy kihalt falut élesztenek újjá, mint más magyarországi biofalvakban (pl. Gyűrűfű), hanem egy teljesen új települést hoznak létre. Egy olyan lakóközösséget terveztek meg, amely nagyrészt önellátó. Saját kútjuk van, megújuló energiákat használnak. Helyben megtermelnek maguknak nagyon sok élelmiszert; biogazdálkodással, vegyszerek nélkül gazdálkodnak, a hulladékot feldolgozzák, a szennyvizet biológiai módszerekkel helyben tisztítják.

A [Matrica Múzeum és Régészeti Park](#) élő múzeum, amely nevét a Matrica (ejtsd: Mátrika) nevű ókori római településről kapta. A Park [Százhalombatta](#) városában található, 3,5 hektárnyi területen. A várost azokról a mintegy 2700 éves halmokról nevezték el, amelyekből valójában több mint száz található a város környékén. A múzeumparkban bepillantunk az őskori élet hétköznapijaiba, bronzkori és vaskori házakat, kemencéket, melléképületeket bejárva.

---

² Forrás: Levegő Munkacsoport <http://www.lelegzet.hu/archivum/2001/11/2421.hpp>

A látogatás során megfigyelhetjük, hogy milyen kevés dologra volt szüksége az őskori embernek a túléléshez.

A Komárom-Esztergom megyében található Tata egyik városrésze, [Agostyán \(Ágoston-liget\)](#). Itt hozott létre ökofalut a Természetes Életmód Alapítvány 1993-ban azzal a jelmonddal, hogy "[a természet jobban tudja](#)". Az ökofalu lakói környezettudatos életet élnek; hagyományos állatokat tartanak, mint például hucul lovakat, mangalica sertéseket, magyar parlagi kecskéket, amelyeket komondor, puli és mudi kutyák őriznek. Házaik építésében, a földek művelésében és az erdőkkel való gazdálkodásban arra törekszenek, hogy a természetes vagy természetközeli állapotot megtartsák. Céljuk, hogy olyan életmódot és életközösséget alakítsanak ki, amely a jövő embernemzedékei számára is biztosítja a természetnek a túléléshez szükséges erőforrásait.

Mit tehetünk mi azért, hogy csökkentsük az ökológiai lábnyomunkat?

A nagyszüleink még félreraktak minden darab rongyot, fölöslegessé vált ezt-azt, úgymond: "hátha jó lesz még valamire". Nem szipolyozták ki a természetet, és a táplálkozásuk is mértéktartó volt, mondván, "több nap, mint kolbász". Ezt a felfogást kellene kiterjeszteni az élet legkülönbözőbb oldalaira.

Ma marslakónak nézik azt, aki elrakja a használt műanyag poharat, hogy legközelebb is abba kérje a gyümölcslevet; feltűnést kelt az, aki gyalog vagy kerékpárral jár a munkahelyére, vagy tudatosan próbál nem vásárolni olyan holmikat, amikre valójában nincs szüksége. Pedig ezek tennék hosszú távon fenntarthatóvá életünket.

Az alábbiakban néhány olyan példát említünk, amelyek révén mindannyian csökkenthetjük az ökológiai lábnyomunkat.

- Fogyasszunk sokkal kevesebb húst, több zöldséget és gyümölcsfélét. A vegetáriánusok nagy része a saját egészségének

megőrzése miatt tért át a hús nélküli étrendre, ugyanakkor ez az étkezés lényegesen kisebb mértékben terheli a Földet. Ugyanaz a földterület a legóvatosabb becslések szerint is legalább hétszer annyi vegetáriánust tud ellátni élelemmel, mint húsevőt. Az állattenyésztésből adódó szennyvíz is jócskán terheli a környezetet.

- Annyit együnk, amennyire valóban szükségünk van, ne többet; és fogyasszunk sokkal több zöldségfélét és gyümölcsöt - nyersen is!
- Ha tehetjük, gyalogoljunk vagy kerékpározzunk ahelyett, hogy autót használunk.
- Őrizzünk meg azokat a dolgokat, amik még használhatók: az ép műanyag poharakat és tányérokat, a bevásárláshoz használt nájlonzacskókat - ezeket vigyük magunkkal bevásárláshoz, hogy ne kelljen újat kérnünk.
- Hozzuk helyre a ruházatunk kisebb hibáit, hogy a régi darabok minél tovább kitartsanak, és minél kevesebb új holmira legyen szükségünk.
- Azokban a helyiségekben, ahol gyakran és hosszan használunk világítást, cseréljük ki a hagyományos izzókat energiatakarékosakra.
- Ellenőrizzük az ajtóink és ablakaink szigetelését. A rosszul szigetelt réseken nagyon sok értékes hő eltávozik a lakásunkból.
- Ne fűtsük túl a lakásunkat: 18-20 fok télen is elegendő a lakóhelyiségekben.
- Használjunk megújuló energiaforrásokat a háztartásunkban is: a nap, a szél, a föld energiáját. Erről a program során később lesz még szó.